

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

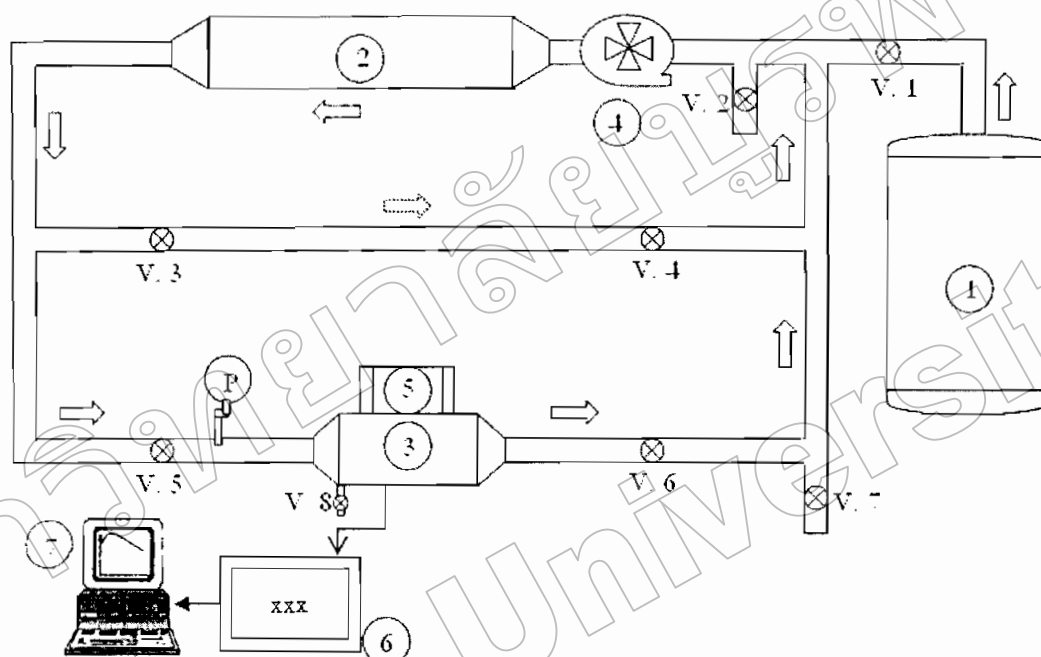
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องทำแห้งด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่ง

เครื่องทำแห้งด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่ง

การทำแห้งด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่ง ใช้เครื่องทำแห้งด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่งที่เป็นห้องทำแห้งแบบงวด (Batch Dryer) มีขนาด $10 \times 20 \times 10 \text{ cm}^3$

ภาคผนวก ก-1 ภาพเครื่องอบแห้งด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่ง

ส่วนประกอบเครื่องทำแห้งด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่ง

จากภาพภาคผนวก ก-1 เครื่องทำแห้งด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่งจะประกอบด้วยอุปกรณ์หลัก

ดังนี้

หมายเลข 1 คือ เครื่องกำเนิดไอน้ำ (Boiler) มีขนาด 30 kW ใช้ในการผลิตไอน้ำที่มีความดันสูงกว่าบรรยากาศเล็กน้อย สามารถผลิตไอน้ำได้ 45 kg/h ที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส ความดันบรรยากาศ

หมายเลข 2 อุปกรณ์ให้ความร้อน (Super Heater) มีขนาด 13.5 kW และควบคุมอุณหภูมิด้วยเครื่องควบคุมแบบ PID ที่มีค่าความถูกต้อง ± 2 องศาเซลเซียส

หมายเลข 3 เครื่องทำแห้งแบบงวด (Batch Dryer) เป็นห้องทำแห้งแบบตู้มีขนาด $10 \times 20 \times 10 \text{ cm}^3$ ประกอบไปด้วยถาดใส่ตัวอย่างจำนวน 1 ชั้น

หมายเลข 4 คือ พัดลม (Blower) เป็นแบบแรงเหวี่ยงใบพัดโค้งหลัง ขับด้วยมอเตอร์ขนาด 2.2 kW อัตราการไหลของตัวกลางที่ใช้ทำแห้งควบคุมโดยปรับความเร็วรอบของพัดลม

หมายเลข 5 เครื่องชั่งน้ำหนัก (Loadcell) มีค่าความถูกต้อง ± 1 กรัม

หมายเลข 6 จอแสดงผลค่าน้ำหนัก (Display) แสดงผลค่าน้ำหนักในหน่วยกรัม

หมายเลข 7 คอมพิวเตอร์ บันทึกน้ำหนักที่สูญเสียที่เวลาต่าง ๆ ด้วยซอฟต์แวร์ Heat soft สามารถบันทึกผลได้ละเอียดสูงสุดทุก 10 วินาที

ส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น มาตรวัดความดัน และวาล์วควบคุม

ภาพผนวก 2-2 เครื่องทำแห้งด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่ง

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์คุณภาพของปลากระตัก

การวิเคราะห์คุณภาพของปลากระตัก

1. การวิเคราะห์ความสดของปลา

- การประเมินความเป็นกรด-ด่าง (Goulas & Kontominas, 2005)

อุปกรณ์และสารเคมี

- เครื่องปั่นผสมอาหาร
- เครื่องวัดพีเอช
- ผ้าขาวบาง
- บีกเกอร์ขนาด 250 มิลลิลิตร
- กระบอกตวงขนาด 100 มิลลิลิตร

วิธีวิเคราะห์

นำเนื้อปลากระตักมา 10 กรัมทำการโฮโมจีไนส์ในน้ำกลั่น 100 มิลลิลิตร ด้วยเครื่องปั่นผสมอาหาร กรองและวัดค่าความเป็นกรด-ด่างของสารละลายที่กรองได้ที่อุณหภูมิห้อง โดยใช้เครื่องวัดพีเอช

2. เถ้าที่ไม่ละลายในกรด

วิธีวิเคราะห์

รดัมเอ้ากับกรดเกลือเจือจาง (ความเข้มข้นประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์) 25 มิลลิลิตร กรองผ่านกระดาษกรองที่ตะกอนหรือเอ้ารอดผ่านไม่ได้ ล้างส่วนที่ละลายในกรดออกให้หมดด้วยน้ำร้อน นำตะกอนหรือเถ้าที่ไม่ละลายในกรดซึ่งติดอยู่บนกระดาษกรองไปเผาในเตาเผาจนได้เถ้าที่ได้ที่ ทำให้เย็นใน โธตุดความชื้น ชั่งจนได้น้ำหนักคงที่ ค่าที่ได้คือ ปริมาณเถ้าที่ไม่ละลายในกรด คำนวณเป็นเปอร์เซ็นต์ ดังนี้

$$\text{ปริมาณเถ้าที่ไม่ละลายในกรด} = \frac{\text{นน เถ้าที่ไม่ละลายในกรด}}{\text{นน ตัวอย่าง}} \times 100$$

3. ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด (AOAC, 1995)

วิธีวิเคราะห์

โดยชั่งตัวอย่างเนื้อปลากระดัก 10 กรัม โดยวิธีปราศจากเชื้อ เดิมสารละลายเจือจางเปปโดน ความเข้มข้น 0.1 โมลาร์ ที่นิ่งฆ่าเชื้อแล้วลงไป 90 มิลลิลิตร บินตัวอย่างให้เข้ากันด้วยเครื่องปั่น ตัวอย่าง (Stomacher) จะได้สารละลายตัวอย่างที่มีระดับความเจือจาง 1:10 ปิเปิดตัวอย่างมา 1 มิลลิลิตร ใส่ลงในหลอดบรรจุสารละลายเปปโดน 9 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากันด้วยเครื่องผสม จะได้ตัวอย่างที่มีระดับความเจือจาง 10^{-2} เจือจางตัวอย่างโดยวิธีเดียวกัน เป็นลำดับจนได้ตัวอย่างที่มีระดับความเจือจาง 10^{-7} เลือกตัวอย่างความเจือจาง 10^{-1} 10^{-2} 10^{-3} 10^{-4} 10^{-5} 10^{-6} ปิเปิดตัวอย่างมา 1 มิลลิลิตร ลงในจานเพาะเชื้อที่อบฆ่าเชื้อแล้ว ใช้วิธีการ Pour Plate Technique ใช้อาหารเลี้ยงเชื้อ Plate Count Agar ทำการเทอาหารเลี้ยงเชื้อลงจานเพาะเชื้อ ให้มีปริมาตรประมาณ 18-20 มิลลิลิตร ค่อย ๆ เขย่า ตัวอย่างและอาหารเลี้ยงเชื้อผสมกัน ทำซ้ำระดับความเจือจางละ 2 ซ้ำ นำไปบ่มที่อุณหภูมิ $35-37^{\circ}\text{C}$ เป็นเวลา 24-48 ชั่วโมง คัดเลือกจานเพาะเชื้อที่มีจำนวน โคโลนีอยู่ระหว่าง 30-300 โคโลนี นำจำนวนด้วยเครื่องนับ โคโลนี หากค่าเฉลี่ยจำนวนโคโลนีที่นับได้ในแต่ละระดับความเจือจาง คูณด้วยค่า Dilution Factor ของระดับความเจือจางที่นับได้ คำนวณเป็นจำนวน โคโลนีต่อตัวอย่าง 1 กรัม (CFU/g)

$$\text{CFU/g} = \frac{\text{จำนวน โคโลนีเฉลี่ยจากทั้ง 2 ซ้ำ}}{\text{Dilution Factor} \times \text{volume plate}}$$

4. การวิธีวิเคราะห์ยีสต์และรา (Yousef & Carstrom, 2003)

วิธีวิเคราะห์

โดยชั่งตัวอย่างเนื้อปลากระดัก 10 กรัม โดยวิธีปราศจากเชื้อ เดิมสารละลายเจือจางเปปโดน ความเข้มข้น 0.1 โมลาร์ ที่นิ่งฆ่าเชื้อแล้วลงไป 90 มิลลิลิตร บินตัวอย่างให้เข้ากันด้วยเครื่องปั่น ตัวอย่าง (Stomacher) จะได้สารละลายตัวอย่างที่มีระดับความเจือจาง 1:10 ปิเปิดตัวอย่างมา 1 มิลลิลิตร ใส่ลงในหลอดบรรจุสารละลายเปปโดน 9 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากันด้วยเครื่องผสม จะได้ตัวอย่างที่มีระดับความเจือจาง 10^{-2} เจือจางตัวอย่างโดยวิธีเดียวกัน เป็นลำดับจนได้ตัวอย่างที่มีระดับความเจือจาง 10^{-7} เลือกตัวอย่างความเจือจาง 10^{-1} 10^{-2} 10^{-3} 10^{-4} 10^{-5} 10^{-6} ปิเปิดตัวอย่างมา 1 มิลลิลิตร ลงในจานเพาะเชื้อที่อบฆ่าเชื้อแล้ว ใช้วิธีการสเปรดเพลท ใช้อาหารเลี้ยงเชื้อ Potato Dextrose Agar ที่ปรับ pH โดยใช้ 10% Tartaric Acid 1 มิลลิลิตร ที่หกลอมละลายและมีอุณหภูมิประมาณ 45 องศา

เซลเซียส ลงในจานเพาะเชื้อจานละ 15 มิลลิลิตร จากนั้นบ่มเพาะเชื้อแบบไม่คว่ำจานเพาะเชื้อ ในตู้เย็นที่อุณหภูมิห้อง (25-30 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 3-5 วันนับจำนวน โคโลนีจากแต่ละจานเพาะเชื้อในหน่วย CFU/g

$$\text{CFU/g} = \frac{\text{จำนวนโคโลนีเฉลี่ยจากทั้ง 2 จ้า}}{\text{Dilution Factor} \times \text{volume plate}}$$

5. เชื้อ *Staphylococcus aureus* (สรีรฯ นานาสมบัติ, 2549)

วิธีวิเคราะห์

ชั่งตัวอย่าง 25 กรัม โดยวิธีปราศจากเชื้อ (Aseptic technique) แล้วเติมสารละลายเปปโตน ลงไปปริมาตร 225 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากันโดยใช้ Stomacher นาน 2 นาที ทำการเจือจางตัวอย่างต่อไปที่ 10^{-2} 10^{-3} 10^{-4} และ 10^{-5} ด้วยสารละลายเปปโตน ปิเปตสารละลายตัวอย่างที่มีความเจือจางต่างๆ กัน ปริมาตร 1 มิลลิลิตร แบ่งใส่บนผิวหน้าอาหาร Baird-Parker Agar จำนวน 3 จานคือ จานที่ 1 ปริมาตร 0.4 มิลลิลิตร จานที่ 2 ปริมาตร 0.3 มิลลิลิตร และจานที่ 3 ปริมาตร 0.3 มิลลิลิตร จากนั้นใช้แท่งแก้วที่ปราศจากเชื้อเกลี่ยตัวอย่างให้ทั่วผิวหน้าอาหาร ถ้าตัวอย่างอาหารยังซึมเข้าในผิวอาหารไม่หมด ให้ตั้งอาหารไว้ในตู้บ่มที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส โดยไม่ต้องคว่ำจานนาน 1 ชั่วโมง แล้วจึงคว่ำจานและบ่มต่อไปจนครบ 48 ชั่วโมง ตรวจดูโคโลนีบนจานอาหาร Baird-Parker Agar เลือกจานที่มีโคโลนีที่น่าจะเป็นโคโลนีของ *S. aureus* จำนวน 20-200 โคโลนี โคโลนีของ *S. aureus* จะมีลักษณะกลม ผิวเรียบ ข้น มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-3 มิลลิเมตร สีเทาถึงดำ มักมีสีอ่อนลงที่ขอบโคโลนี บริเวณรอบโคโลนีจะมีโซนขาวขุ่นและบ่อยครั้งจะมีโซนใสล้อมรอบที่ขอบนอกด้วย บางครั้งอาจพบ *S. aureus* สายพันธุ์ที่ไม่ย่อยสลายไขมันที่มีลักษณะคล้ายกันที่ไม่มีโซนขาวขุ่นหรือโซนใสจากอาหารหลายชนิด นับจำนวนโคโลนีที่มีลักษณะ ดังกล่าว จดบันทึกไว้ในกรณีที่โคโลนีที่ขึ้นบนจานอาหารที่ระดับความเจือจางต่ำสุดมีจำนวนน้อยกว่า 20 โคโลนี ให้นับโคโลนีที่มีลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งโคโลนีของ *S. aureus* โดยให้นับแต่ละลักษณะและบันทึกจำนวนโคโลนีแต่ละลักษณะแยกกัน แต่ถ้าโคโลนีที่ขึ้นบนจานอาหารที่ระดับความเจือจางต่ำสุดมีมากกว่า 200 โคโลนีและมีลักษณะที่น่าจะเป็นโคโลนีของ *S. aureus* ซึ่งไม่พบลักษณะนี้ที่ระดับความเจือจางสูงกว่า ให้เลือกนับเฉพาะโคโลนีที่มีลักษณะเฉพาะของ *S. aureus*

คัดเลือกโคโลนีแต่ละลักษณะที่น่าจะเป็นของ *S. aureus* 1 โคโลนีต่อหนึ่งลักษณะ นำมาทดสอบการสร้างเอนไซม์โคแอกกูเลสและทดสอบยีนอื่นชนิดอื่น คำนวณหาจำนวนของ

S. aureus ในอาหารที่นำมาวิเคราะห์ (โคโลนีต่อกรัมของอาหาร) จากจำนวนโคโลนี ที่ให้ผลบวก
กับการทดสอบยีนย่นและค่า dilution factor

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ค

การประเมินคุณภาพทางประสาธสัมพันธ์

แบบทดสอบประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสโดยวิธี 9-Point Hedonic Scale

ชื่อผู้ทดสอบ..... วันที่.....

ผลิตภัณฑ์ ปลากระดุกอบแห้ง

คำแนะนำ : กรุณาชิมตัวอย่างจากซ้ายไปขวาตามลำดับ แล้วให้คะแนนความชอบตามความรู้สึกของ

ท่านตามคำอธิบายคะแนนความชอบด้านล่างนี้

1 = ไม่ชอบมากที่สุด

2 = ไม่ชอบมาก

3 = ไม่ชอบปานกลาง

4 = ไม่ชอบเล็กน้อย

5 = เฉย ๆ

6 = ชอบน้อยมาก

7 = ชอบปานกลาง

8 = ชอบมาก

9 = ชอบมากที่สุด

รหัสตัวอย่าง

สี	.....	.....	.....	.....
กลิ่น	.....	.....	.....	.....
รสชาติ	.....	.....	.....	.....
ลักษณะเนื้อสัมผัส	.....	.....	.....	.....
ความชอบโดยรวม	.....	.....	.....	.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

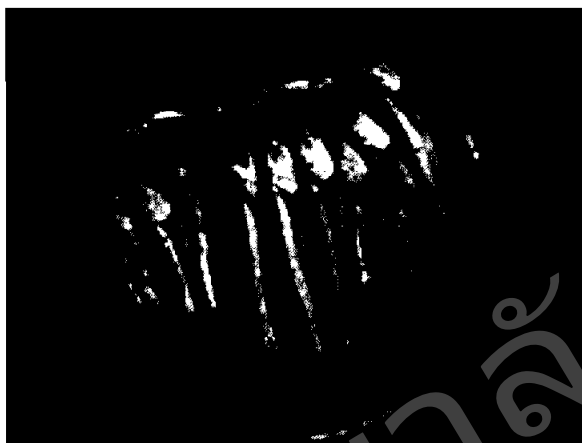
.....

.....

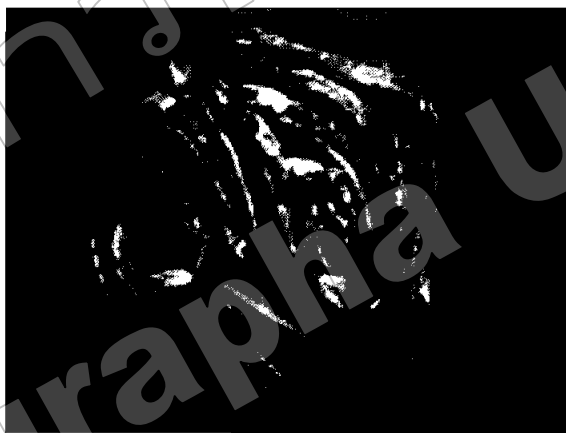
ขอบคุณค่ะ

ภาคผนวก ง
ผลิตภัณฑ์ปลากระตัก

ผลิตภัณฑ์ปลากะตักอบแห้ง

ภาพภาคผนวก ง-1 ปลากะตักสด

ภาพภาคผนวก ง-2 ปลากะตักอบแห้ง

ภาคผนวก จ
ข้อมูลผลการทดลอง

ตารางภาคผนวก จ-1 ค่าความชื้นสมดุลของปลากะดักที่ค่าวอเตอร์แอกติวิตีต่าง ๆ

อุณหภูมิ 40 °C		อุณหภูมิ 50 °C		อุณหภูมิ 60 °C	
ค่าวอเตอร์ แอกติวิตี	ความชื้นสมดุล (เปอร์เซ็นต์ มาตรฐานแห้ง)	ค่าวอเตอร์ แอกติวิตี	ความชื้นสมดุล (เปอร์เซ็นต์ มาตรฐานแห้ง)	ค่าวอเตอร์ แอกติวิตี	ความชื้นสมดุล (เปอร์เซ็นต์ มาตรฐานแห้ง)
0.112	3.1875	0.111	2.9863	0.1	2.36187
0.223	4.2735	0.212	3.7435	0.204	3.3492
0.316	5.0563	0.301	4.8613	0.292	4.4101
0.431	6.6572	0.422	5.81021	0.41	5.16388
0.61	7.8854	0.61	7.1268	0.544	6.27099
0.745	10.3427	0.745	9.0423	0.74	8.1208
0.803	13.88642	0.803	12.97349	0.803	11.6247

ตารางภาคผนวก จ-2 อัตราส่วนความชื้นของปลากะตักอบแห้งด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่ง
ที่อุณหภูมิต่างๆ

เวลา (นาที)	ปลากะตักสด			แช่ในน้ำเกลือ			ต้มในน้ำเกลือ		
	40 °C	50 °C	60 °C	40 °C	50 °C	60 °C	40 °C	50 °C	60 °C
0	426.87	426.87	426.87	379.62	379.62	379.62	323.19	323.19	323.19
10	290.55	251.46	239.35	242.86	231.09	216.81	255.48	233.62	183.40
20	218.07	162.81	125.15	186.85	147.88	126.61	200.47	119.73	84.79
30	161.91	93.57	40.25	139.81	79.08	58.41	149.68	67.68	29.33
40	111.11	45.08	25.64	97.25	30.98	23.20	111.60	22.89	23.19
50	73.59	21.95	16.33	63.67	28.11	18.01	77.74		
60	44.23	21.95		39.06	23.18		56.58		
70	30.71			34.58	18.26		39.65		
80	25.35			28.60			20.04		
90	18.80			24.17					